

1 FIE REIN KALA

Olen ettevõtja FIE Rein Kala Tisleritööd. Teen täispuut mööblit, uksti ja aknaid, nii enda kui tellija materjalist.

Asukoht: Koemetsa küla Marjamäe talu
Tel +372 503 0940
reinkala@gmail.com

2 SARU LAUAVABRIK OÜ

Saru Lauavabrik OÜ on AS Viljandi Aken ja Uks gruppi kuuluv liimpuidust komponente tootev ja viimistlev ettevõtte. Töötajaid on üle 110, aastas töödeldakse ca 20 tuhat tühemeetrit saematerjali. Ettevõtte asub Saru külas Puidutööstuse kinnistul ning on Rõuge valla suurim tööstus. Viimase kahe aasta investeeringute maht on tootmishoone uue osa ja seadmete näol ligi miljon eurot.

3 METSAVENNA TALU

Metsavenna talus saab kogeda maailmas ainulaadset punkriturismi ja mekkida kohalikust toodangust erinevaid piimatooteid. Poolteist kilomeetrit enne Eesti-Läti piiri asub pisikene Vastse-Roosa küla. Metsavenna Talus on ainulaadne võimalus metsavennaretkete käigus otsida peidikut metsavenna, viibida punkris, kuulata tõestisündinud lugusid, laulda koos peremehega metsavennalaule ja süüa metsavenna einet või pidurooga. Samuti on võimalus Metsavenna poest osta talu enda toodangut: toorpiima, erinevaid juuste, kohupiima, sõira, hapukoorevõid, petti ja gheed. Talvisel ajal saab nautida kelgutamisrõõme Metsavenna talu Punkrimäel.

metsavennainfo@gmail.com
www.metsavennatalu.ee
Facebook: Metsavenna talu

4 MÕNISTE RAHVAMAJA

Mõniste Rahvamaja asutati 1940. aastal. 2008. aasta juunikuus taasavati hoone peale põhjalikku rekonstrueerimist. Rahvamaja on kohaliku elu kultuurikandjaks. Pakume erinevaid sündmusi (matkad, tantsuõhtud, teatrietendused, kontserdid jne). Rahvamajas tegutsevad ringid (näitering, tantsuringid, lauluringid)

Rahvamaja ruume on võimalik rentida erinevateks sündmusteks (sünnipäevad, pulmad, peielauad, koosolekud jne).

Asukoht: Kuutsi küla Rõuge vald Võrumaa
Tel +372 5332 7560 või 789 0667
rahvamaja@moniste.ee
Facebook: monisterahvamaja

5 MÕNISTE AVATUD NOORTEKESKUS MTÜ Ääremaa Noored

MTÜ Ääremaa Noored alustas tegevust 2006. aastal. Asutajaid oli 20 ning esimeseks peamiseks eesmärgiks oli noorte ja laste vaba aja sihipärase sisustamise korraldamine. Noortekeskuseks on mitme projekti (Kohaliku omaalgatuse programm, Külaelu arendamine MAK, Võru Maavalitsuse ANKide projektikonkurss jt) toel kohandatud-rekonstrueeritud sovhoosiaegne saunahoone. Esimesel kolmel aastal oli laste ja noorte aktiivsus suur ja ühingul oli valla tegevustoetuse abil võimalik noorte juhendajale ka väikest tasu maksta. 2009 - 2012 oli suurem osa majast rekonstrueerimisel ning uuesti avati ukseid 2012. aasta sügisel. Tegevus toimus "võti mati all" süsteemis, sest igapäevaselt noortega tegelevat inimest ühingul ei olnud. Traditsioonilisteks üritusteks on volbrüü, isadepäev, ANKI sünnipäev jne. Koostööd tehakse Mõniste Kooli ja MTÜ-de Murtud Rukkilille Ühingu ning motoklubi Wildhogs MC-ga. Alates veebruarist 2015 toimib tugev koostöö kohaliku omavalitsusega. Koostöökokkuleppe alusel kasutab KOV ruume noortekeskuse tegevuskohana kattes nii noortehüü tööjõukulud kui ka hoone üllapidamiskulud.

Noortekeskus on avatud esmaspäevast reedeni, kella 15.00-20.00. Noortele väga meeldib siin viibida ja ühiselt asju ette võtta. Kõige rohkem meeldib noortele filmiõhtud ja öölaagrid, kus saavad koos sõpradega teha ühiseid tegevusi, mängida mängu ja vaadata filme poole ööni.

6 MÕNISTE TALURAHVAMUUSEUM

Mõniste Talurahvamuuseum on vanim vabaõhumuuseum Eestis

Lõuna-Eesti talu läbi sajandite:

- Mõniste üldajalugu kiviajast tänapäevani;
- 19. sajandi taluhooned ja hoonesisustus;
- 20. sajandi alguse taluhooned ja hoonesisustus;
- Talu põllutööriistad, hobuseriistad, sepatööriistad, tarbevahendid, talutekstiilid
- 1930.-ndate aastate talurahvakauplus

AVATUD	Talvehooaeg	PILET	Nelja muuseumi ühispilet
Suvehooaeg	01. oktoober – 30. aprill	Täispilet: 4€	Täispilet: 10€
01. mai – 30. september	01. oktoober – 30. aprill	Sooduspilet: 2€	Sooduspilet: 6€
E-P kell 10 – 17	E-R kell 10 – 14	Perepilet: 10€	Perepilet: 25€
Suletud niikilke pühadel	Suletud niikilke pühadel	Ekskursiooni juhtimine: 10€	

Tel +372 789 0622 või +372 525 7027

7 ALAVESKI LOOMAPARK

MTÜ Alaveski loomapark loodi eraalgatusel 2007. a eesmärgiga tutvustada rahvale võimalikult looduslähedastes tingimustes meie metsade loomi-linde. Alaveski loomapargis võib näha karusid, põtru, hirvi, ilveseid, paabulindu jt loomi-linde.

PILET

Täiskasvanud 4 €
Õpilane ja pensionär 3 €
Lapsed 3-6 aastased 2 €
Gruppidel soodustused

Asukoht: Saru küla Rõuge vald
Tel +372 5661 0355 või +372 504 6926
alaveski.loomapark@gmail.com või alaveski@hot.ee

8 MÕNISTE PARK, karude skulptuur

Mõniste mõisa (Menzen) kohta on teateid juba aastast 1542. Viimasena kuulus mõis von Wulffidele. Mõis hävis Vabadussõjas.

Mõniste 14,6 ha suurune park rajati 1840. aastatel. Kunagise mõisa peahoone kohal on nüüd avar aas. Mõniste park asub Võru-Valga maantee ääres Mõniste asulas. Park kujundati nüüdseks hävinud mõisahoone ümber. Mõniste park on üks vanemaid ja liigirikkamaid mõisaparkse Võrumaal. Põlispuudest kasvavad siin kuused, tammed, pännad, arukased, lehised. Haruldasematest liikidest on esindatud harilik kikkapuu, mandžuuria pähklipuu, roheline ebatsuuga jne. Oluline osa kujunduses oli Mõniste paisjärvel. Pargis järve ääres on ujumiskoht, terviserada ümber järve ning palliplats.

Pargi lähedal Võru-Valga maantee ääres on karudega skulptuur - meenutus nõukogude ajastul moes olnud maanteekaunistustest. Ainulaadne näide tüüpilistest stalinistlikest teede äärde püstitatud betoonskulptuuridest. Skulptuur on valatud betoonist, kujutades nelja kännul tumivat karu; asetatud 4-nurksele betoonpostamendile, millel aastaarv 1953. Üks kolmest tänaseni säilinud stalinistlikust teeskulptuurist, mis on oma algsel asukohal.

9 PEETRI JÕE MAASTIKUKAITSEALA JA KARISÖÖDI PARK

Peetri jõe maastikukaitseala peamiseks väärtuseks on geoloogiline mitmekesisus. Loodusliku paljandina avaneb Devonil lubjakivi Eestis vaid Peetri jõe kallastel Kalkahjul. Paljanduvad Amata lademe valged pankjad liivakivid, mille alumises osas asub allikakoobas. Liiva- ja lubjakiviseinad, kaldajärsakud, lamminiidud ja -metsad pakuvad elupaiku paljudele kaitsealustele taimeliikidele.

Peetri jõgi on elupaigaks 15 kalaliigile, nende hulgas harjus ja jõeforell ning kudemiskohaks lõhele ja meriforellile.

Karisöödi pargis, kaldajärsakus paljanduvad 10m ulatuses Amata lademe valged ja kollakasvalged liivakivid. Karisöödi paljandi alumises osas asub allikakoobas, millest legendi järgi algas maa-alune käib Koivalinna linnusesse. Karisöödi pargis kasvab umbes 300 aasta vanune tamm, mille kõrguseks on 23m, tüve ümbermõõt 4,4m.

10 MOTOKLUBI WILDHOGS MC MTÜ

MTÜ motoklubi WILDHOGS MC registreeriti aastal 2002, sõpruskonnana tegutsetakse alates 1997. aastast. Motoklubi eesmärgid on: motokultuuri edendamine ja propageerimine piirkonna noorte seas, vaba aja veetmise võimaluste loomine (väljasõidud, sõprusõhtud, motomatkad), liikluskasvatus, tehniliste oskuste arendamine.

Motoklubis on praegu aktiivseid liikmeid 10 ja toetajaliikmeid 10. Juhatuses on 5 liiget.

Motoklubi traditsioonide hulka kuuluvad kokkusaamised sõprusklubide (Villamoto ja Carma), Taheva, Valga ja Tilsil lastekodu ja kohalike lastega erinevate ürituste raames (vastlapäev, lastekaitsepäev, isadepäev). Klubi liikmed on osalenud Motoexotical, viiel korral Balti keti meenutussõidul, erinevatel üritustel üle Eesti, kus tutvustatakse unimotot ning tehakse demosõite, samuti Moto- ja Vanavara päeval Nõos, hooaja ava- ja lõpuüritustel Eestis jne. Motoklubi Wildhogs MC on Eesti motokultuuri toonud Unimoto, mis mujal Euroopas on üsna populaarne. Unimoto on üherattaline mootorratas, millega võisteldakse 30 m võistlusrajal. Esimese Unimoto ehitasid klubi liikmed aastal 2007.

www.wildhogsmc.ee
Facebook: seapesa

11 MÕNISTE PÄÄSTEKOMANDO

Päästeameti Lõuna päästkeskuse Mõniste päästekomando loodi Eesti taasiseseisvumise järel 1993. aastal. Komando on Päästeameti reageerimisüksus, mis ulatub kõige kaugemale lõuna poolsesse ilmakaarde. Komando neljas vahetuses töötab koos komandopealikkuga 16 päästjat, kes igapäevaselt tagavad piirkonna turvalisust. 24-tunnises vahes on korraga tööl vähemalt kaks päästjat ja meeskonnavanem, kes töttavad häire korral appi hädasolijatele või tegelevad ennetustööga, et õpetada inimesi ohte märkama, õnnetusi ära hoidma või õnnetustel õigesti käituma.

Asukoht: Mõniste küla, Rõuge vald 66002
Tel +372 5308 8272 või 278 91 288
jean.tamm@rescue.ee

12 MÄLESTUSKOMPLEKS „EESTI KODU“

Hüti külas, kunagise Mäekõnna talu asukohal, asub mälestuskompleks „Eesti kodu“. See on pühendatud kõigile sõjakeerises kannatada saanud eesti kodudele ja inimestele, kes küüditamisega või muude repressioonidega oma kodudest välja aeti, eemale perekonnast ja kodumaast. Mälestuskompleksi idee autor ja selle rajamise eestvedaja on Murtud Rukkilille Ühingu esimees Enno Uibo.

Kokku küüditati Mõnistest 106 inimest, pääseda õnnestus ca 50 inimesel. Nende hulgas olid mitmed mujal õppivad lapsed, metsa varjunud või muul moel pääsenud. Siberis suri 17 inimest ja sündis 10 last. Repressioonide ja küüditamise tagajärjel hävis ligi 30 kodu. Mitmed talukohad olid tagasijõudmisel hävitatud, paljud ei tulnud enam Mõnistesse tagasi. Oma koju tagasisaamiseks tuli üheksal perel kodu valitseva võimu käest tagasi osta.

13 PEREKOND WULFI HAUAPLATS

Mõniste külas asub Mõisnike Wulffide hauaplats, millel on säilinud vaid keskne monument. Huvitav on hauaplatsi ümar kuju ning ääristatud on plats kiviaiaga. Ajaloolisest seisukohast on oluline, et just mõisnike perega oli seotud meie kandi esmane kirjalik ülestähendus.

Wulffide suruaed on rajatud 1830. aastatel kui nad said Mõniste mõisa omanikeks. Siia on maetud kogu suguvõsa liikmeid ka Taheva, Laanemetsa, Koivalinna jt. mõisatest. Ligi 100 aasta jooksul oli surnuaija hauakambritesse maetud umbes 40 pereliiget. Hauakambriid olid kaetud marmorist hauaplaatidega, osa matmiskohti oli tähistatud ristiga. Ümber surnuaija oli kõrge kiviaed, millel omakorda lippidest puuaed. I maailmasõja ajal sai suruaed sõjategevuses kannatada ja toimus ka hauarüüste. Edasiste purustuste ärahoidmiseks töid mõisatöölised ristid ja plaadid mõisa keldrisse. Hauakambriid suleti puust plaatidega ja kaeti mullaga. Pärast sõda enam äravõetud riste ja plaate surnuaiale tagasi ei viidud. II maailmasõja saksa okupatsiooni aastail külastas Mõnistel Wulffide kõige noorem õde Kitty. Ta lasi Tallinnas valmistada kõigi kalmistule maetud isikute nimedega suure kivi. Ristid ja plaadid, mis olid sel ajal veel mõisakeldris alles, pandi surnuaiale, hauakambritesse ja plats aeti siledaks. Mõned plaadid said sambakivi aluseks. Osa plaate oli selleks ajaks leidnud uue otstarbe taludes. Sakslaste taganedes palus Kitty kirja teel mõisa autojuhti, et see täksiks loetamatuks suurel plaadil olnud maetute nimed ja jätaks alles ainult suguvõsanime plaadi ülaosas. Nii ongi praegu mälestuskivil ülaosas ovaalses ringis suguvõsanimi vapiga ja allpool krobeline pind. 2016. aastal avati hauakivi jalamil Wulfi mõisaproua valgest marmorist rist.

AVATUD MEHKAMAA

04. august 2018
Võrumaa, Rõuge vald, Mõniste piirkond

- 10.00 – 12.00 **Metsavenna talu juustude degusteerimine** Metsavenna kaupluses *Vastse-Roosa küla*
- 11.00 – 11.50 **Ringreis Rõuge valla suurima tööstusettevõtte OÜ Saru Lauavabrik tootmisruumides** *Saru küla*
- 12.00 **Rahvusvaheline unimotode kiirendusvõistlus** **Musta Notsu Rally** *Motoklubi Wildhogs MC territooriumil Tiitsa külas*
Hind: üritust saad toetada ostuga baarist.
- 12.00 – 18.00 **Avatud Mõniste Rahvamaja. Kohvik** *Kuutsi*
- 13.00 – 13.50 **Puidumeister FIE Rein Kala tootmishoone külastus** *Koemetsa küla*
- 14.00 – 14.50 **Mehkamaa moodi suitsuliha (otse suitsusaunast) degusteerimine + jook** *Mõniste Talurahvamuuseumis, Kuutsi küla.* Hind 2 €. NB! Mõniste muuseum on sel päeval avatud kell 10.00 – 17.00. Pääsme hind: õpilane, üliõpilane ja pensionär 2 €; täiskasvanu 4 €.
- 14.00 – 16.50 **Loovustuba lastele Mõniste Avatud Noortekeskuses. Ponisõit.** *Mõniste*
- 15.00 – 15.50 **Mõniste Päästekomandoga tutvumine + demo** *Mõniste*
- 17.00 **Alaveski loomapargi külastus ja loomalaste toitmine** *Saru küla*
Hind: täiskasvanu 4 €, õpilased/pensionärid 3 € lasteaialaps 2 € NB! Loomaparki saab külastada sel päeval ka muul ajal
- 18.00 – 20.30 **Matk giidiga Eestimaa lõunatiipu.** *Kogunemiskoht Mõniste Rahvamaja parklas*
Simman ansambliga SÄDE ning Dj Maanus Zilmer *Tiitsa küla, motoklubi Wildhogs MC õuel*
Simman tasuta. Avatud baar.
- 21.00 -

14 EESTIMAA LÕUNATIPI LOODUSE MATKARADA

Rõuge vallas Naha talu lähedal asub Eesti mandriala kõige lõunapoolsem punkt ja sinna viiv looduse õpperada.

Õpperaja on kavandatud, ehitatud ja kirjeldatud Eesti Looduskaitse Seltsi Varstu osakond ja Mõniste vald Keskonnainvesteeringute Keskuse rahalisel toetusel 2003. aastal.

Raja üldpikkus on umbes 4,8 km ja selle jalgsi läbimiseks kulub kaks-kolm tundi. Rada algab Naha talu suure tamme alt ning kulgeb riigipiiri vahetus läheduses, mistõttu peab kaasas olema isikut tõendav dokument.

15 SARU RISTIPUUD

Saru - Hargla ristimetsas, mille suuruseks on poolteist ruutkilomeetrit, kasvas sadakond 120–150 aasta vanust mäнди. Nende tüvedesse on matuselised teel kalmistule lõiganud lahkunu mälestuseks ja mõnikord ka koduskäimise tõrjeks ristimärgi. Need on siinse rahva hingepuud. Kohalikud metsamehed on püüdnud teha kõik endast oleneva, et unikaalse kombekäitumisega seotud ristipuud säiliks ning kohalikul rahval oleks võimalus järgida põlvest põlve edasi antud kommet.

16 VASTSE-ROOSA KALMISTU

Vastse-Roosa kalmistu on piiriäärne kalmistu, kuhu on maetud nii eestlasi kui ka lätlasi. Jõe kaldal tõusval maastikul on osa matmisplatse trepina. 2016. aastal päästeti kalmistu kell kahe puu vahelt ning pagutati katusealusesse, nii on kella säilimine tagatud ning kasutamine turvaline. Kalmistu keskel asub väike kantsel, kus suruaiapühadel jumalateenistust läbi viiakse.

